

Кулик Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Сучасні освітні документи наголошують на необхідності формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації. Метою освітнього процесу проголошується розвиток особистості, яка здатна ефективно діяти в повсякденному житті, адекватно вирішувати різноманітні проблеми. Одним із інструментів вирішення цього завдання, на нашу думку, є використання діяльнісного підходу до організації освітнього процесу. У зв'язку з цим постає необхідність розглянути засоби реалізації діяльнісного підходу в сучасному закладі освіти, адже саме діяльність є основою, засобом і вирішальним фактором розвитку особистості.

Теоретико-методологічне обґрунтування проблеми діяльнісного підходу здійснювалось у педагогічному аспекті (І. Бех, Н. Гузій, І. Зимня, В. Лозова, В. Паламарчук, Г. Селевко, І. Якиманська), психологічному (Л. Виготський, Д. Гальперін, В. Давидов, Г. Костюк, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн). Теоретичні засади інтерактивного навчання обґрунтували І. Дичківська, О. Комар, В. Лашук, О. Пометун, В. Мельник, В. Шарко та ін.

Проблемам розвитку особистості в освітньому процесі було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких Л. Виготський, Л. Занков, І. Лернер, А. Маслоу, Р. Роджерс та ін. Проте, проблема упровадження діяльнісного підходу в освітній процес початкової школи мало вивчена в науковій літературі, що посилює актуальність досліджуваної проблеми.

Ми поділяємо думку С. Гончаренко про те, що «діяльність – це спосіб буття людини у світі, її здатність вносити в дійсність зміни. Основні компоненти діяльності : суб'єкт з його потребами; мета, відповідно до якої перетворюється предмет в об'єкт, на який спрямована діяльність; засіб реалізації мети; результат діяльності. Загальним засобом діяльності є

сукупність знарядь праці, створених людьми, – техніка і технологія. Універсальним предметом діяльності є природа та суспільство, а її загальним наслідком – олюднена природа» [2, с. 98]. Важливим для нашого дослідження є визначення діяльності, що надав В. Крутецький: «Діяльність – це активність людини, спрямована на досягнення свідомо поставлених цілей, зв'язаних із задоволенням її потреб і інтересів, на виконання вимог до нього з боку суспільства і держави» [3, с. 69].

Таким чином, оптимальним виховання є лише тоді, коли дитина включається в різноманітні види діяльності, а педагог ефективно стимулює навчальну активність здобувача освіти та систематично формує необхідні знання, навички, уміння. Тому мета освітнього процесу – створити комфортне освітнє середовище для активної пізнавальної діяльності, а знання повинні стати засобом навчання діям. Тобто, педагоги повинні навчити учнів вчитися.

Аналіз й узагальнення психолого-педагогічної та методичної літератури дає підстави зробити висновок, що одним із прикладів конкретної реалізації діяльнісного підходу до навчання молодших школярів є використання інтерактивних технологій навчання, що спрямовує освітній процес на розвиток компетентностей, застосування теоретичних знань на практиці, формування здібностей до командної роботи. На нашу думку, організація інтерактивних вправ сприяє активній, продуктивній, максимально самостійній навчально-пізнавальній діяльності учнів. Наприклад, методично правильно організовані інтерактивні вправи «Мікрофон», «Акваріум», «Рольова гра», «Мозковий штурм», «Пошук інформації» сприяють формуванню вміння критично мислити, співпрацювати у команді, робити внесок у загальне вирішення завдання. Учні самостійно вирішують конкретні навчальні завдання, знаходять правильні рішення та практично застосовують набуті знання.

На нашу думку, при побудові освітнього процесу на основі діяльнісного підходу слід дотримуватися відповідних педагогічних умов: необхідно планувати й організовувати освітній процес через систему дій (учні повинні виконувати певні дії, для того, щоб набувати знання й формувати уміння);

систематично надавати алгоритми засвоєння способів дій, що дозволить свідомо застосовувати набуті знання на практиці (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, виділення головної думки тощо); заохочувати здобувачів освіти до самостійного навчання; сприяти вихованню у дітей відповідних якостей і властивостей особистості.

Таким чином, упровадження діяльнісного підходу в освітній процес початкової школи забезпечує комфортні умови для розвитку дитини, сприяє реалізації потенціалу учня, мотивує здобувачів освіти до навчальної діяльності.

Література

1. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145 - 19](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19)
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
3. Крутецкий В. А. Психология: учебник для пед. училищ. Москва: Просвещение, 1980. 352с.